

Sjećanja redateljice

u sedam istrzanih slika s predpričom
i naputkom umjesto epiloga

Stephen Greenhorn

Mimoilazišta (Passing places)

Satiričko kazalište Kerempuh, Zagreb, hrvatska praizvedba 20.4.2001.

Redatelj Nina Kleflin

PREDPRIČA U TRI SLIKE

Prva slika, proljeće 1999

“Trebalo bi”, govorila je Sanja na svoj simpatični, pomalo užurbani način, “napraviti čitanje jedne škotske drame što ću je objaviti u antologiji. Zgodna stvar. Ako imaš vremena...”

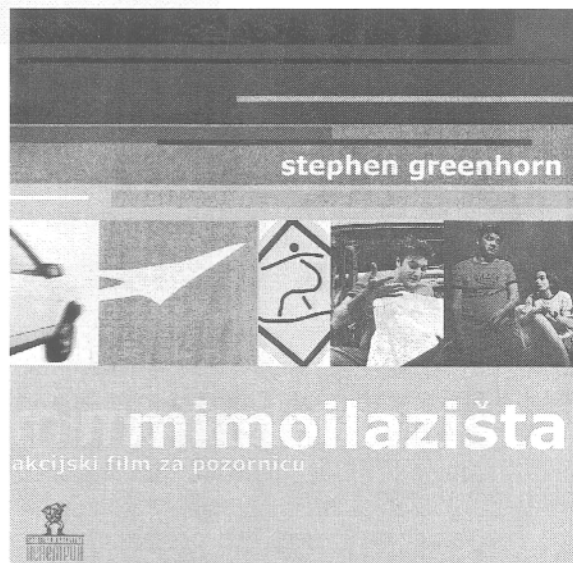
Dan kasnije na mom stolu snop papira s redaktorskim bilješkama na margini. Četrdeset i dvije slike u jednom komadu, wow... mislim i još k tome Škoti govore na kajkavskom... kaj bu to?

Dva dana kasnije na brzinu skupljeno društvanje sjedi u uskom prostoru muške garderobe u ZKM-u: Damir Šaban, Mokri, Suzana, Dora Lipovčan, Mario Mirković i ja. Čitam. Smijemo se. “Fora je ovo”, veli Mario. “Baš je”, vele ostali. “Dugo je”, velim ja, “neka bu se moralo štrihat”. “To bu teško”, zaribano se smješi Šaban. “A znaš zakaj? Zato kaj je sve dobro.”

Četiri dana kasnije, dvorana Janje. Javno čitanje. Čudna stvar. Kao predstava, a nije predstava. Svi sve glumimo. Publika uživa. Reakcije su super. Pod onim improviziranim osvjetljenjem vidim nasmiješena lica. Jedno se ipak najljepše smješi. Lice Stephena Greenhorna.

Druga slika, godinu i pol kasnije

Britanski trg, ljetno vrijeme, glazba u autu, gužva. Otvoren prozor. Pogledam lijevo prema trgu, netko mi maše. Mario i Tamara. Stoje tamo, pored kioska za cvijeće, u ruci im kacige, kraj njih motor i izgledaju kao neka reklama za Fantu, gumene bombone ili tako nešto. Ne čujem ih od

onog kazetofona u autu, ali vidim da pokazuju jedan od onih improviziranih kioska kafića na trgu i govore magičnu riječ: kava.

Pet minuta kasnije sjedimo na placu koji se prazni, golubovi nam se šeću odvratno blizu nogu, auti zuje na metar, a mi pričamo o škotskom komadu. “Radit ćemo”, velim ja. “Moramo”. “Radit ćemo”, veli Mario. “Sami, u Kerempuhu, bilo kako”. “Najbolje bi bilo u Kerempuhu”, velim ja, “govoriti ću s upravom”.

Tamara se smješi. Pogledamo je u isti čas. “Mirren”. To je to.

Treća slika, šest mjeseci kasnije

Proba Gavranove predstave *Sve o ženama* u Epilogu je upravo završila. Sjedim u Ribnjaku na klupi i sređujem dojmove. Mobitel zvoni, broj

Gradskog ureda za kulturu. Glas s druge strane pripada Dušku Ljuštini. "Jeste to vi Nina? Pričat ćete mi o onom vašem škotskom komadu." Da, mislim, hoću, pričat ću, mogu puno pričati o tom komadu, mogu govoriti koliko treba, mogu se voziti uskim cestama po Highlandsu, mogu nabaviti staru ladu, mogu, hoću, da... i Bože blagoslovi mobitel, glupa sprava, a tako krasne vijesti s nje.

PRİČA U SEDAM SLIKA

Prva slika, početkom veljače 2001.

Čitača proba. Društvo je sada drugačije od onog u Šabanovoj garderobi na prvom katu ZKM-a. Edo - kao stvoren za Binksa, sviđa mu se uloga, znam mu to po sjaju u oku i veselim komentarima. Grga se prisjeća našeg *Splita 3* od prije petnaest godina, a ja osjećam da mi njegova pozitivna energija nosi sreću. Tarik je skeptičan. Vidim sviđa mu se, ali nije siguran kako ćemo to. Ili kako će on. Mario i Tamara, stari saveznici. Anitu ne poznajem, ali kad je prvi put pročitala mamu znala sam da će sve biti dobro. Pa ipak, trebalo je da se pojavi Gogo, pa da sve brige nestanu. A on je došao u svom stilu, smijući se, a dobre vibre strujile su iz njega kao nevidljivi toplotni valovi.

"Gogo je grijalica", rekla sam dobroj prijateljici tih dana. A on nas je začarobirao, zabavljao, nas-mijavao. I žalio se da ne zna zagrebački i da se u Bjelovaru ne govori kajkavski ko ovi Škoti.

"Ne kužim kaj sad kompliciraš", bunila bi se ja, a on bi odgovarao: "Kaj se tu ima ne kužit?"

Druga slika, krajem veljače

Proba je na sceni, ali u Vidri. Svi se nešto žale zbog odlaska iz Kerempuha, ali meni se sviđa. Poznam i volim tu dvoranu, puno sam ovdje radila. Subotnje jutro, lijeno, malo rastreseno. Probamo kamp. Odnosi su napisani naizgled jednostavno, ali su kratke replike podložne raznim interpretacijama. Razgovaramo, čini se da mislimo isto, ali nijanse su bitne. Najednom, sve se posloži. Diesel prvi put potpuno zauzme Tarika, a Tamaru preplavi tuga rastanka zapisana u Mirren. Ne sjede tamo Marac i Gogo nego Brian i Alex. U trećem redu desno rekviziter Miljenko, koji je do tada već cijelo jutro slušao tu istu scenu, spušta novine i gleda. Mirela, inspicijentica, okreće se prema meni, a usne joj oblikuju malu oduševljenu riječ: To!

Treća slika, sredinom ožujka

Na izlasku s probe dočekuje me intenzivan, žut, topao proljetni dan. Žmirkam kao rudar na izlasku iz okna. Na pozadini nevjerojatno plavog neba dočekuje me u dvorištu Krempuha moj scenograf Sarma i zaklanja mi sunce svojom ogromnom pojavom u kontralihtu. "Velik umjetnik ovaj Sarma", mislim ja, a on me vuče, mlateći preko ramena prebačenom golemom vojničkom torbom zvanom "prasac". "Gledaj, vidi, pazi ovo", veli s neskrivenim ponosom. A tamo, u dvorištu ona. Lada. Riva. Klasična. Žuta kao taj dan. "Znaš", govori Sarma oduševljeno, "taj jarac ima dvije tone, ali izvadili smo mu sve, vidi sve, ma Fljuf ga sam može po sceni gurati" i baš na taj šlagvort stiže Fljuf noseći lažno dno lade izrezano od šperploče. "Makni se, Maček", veli on Sarmi nonšalantno, "kaj ti znaš!" "Ja da ne znam", veli Sarma skoro uvrijeđeno, "pa ja sam jednom u Njemačkoj od šest takvih auta napravio skulpturu." Zbilja je, mislim ja, Sarma je Serge, pravi Serge, a djeca u Varšavskoj gledaju preko ograde. "Puko im stari auto", kaže manji i pljune kaugumu na pod.

STEPHEN GREENHORN
MIMOHLAZIŠTA/Akojski film za pozornicu
 Pobjeda: **KSENJA HORVAT**
 Redateljica: **NINA KLEFLIN**
 Scenograf: **MILJENKO SEKULIĆ**/Asistent scenografa: **IVO GAŠPARIĆ**/Kostimografkinja: **MARLA ŠARIĆ BAN**
 Glazba: **MATKO ŠABEK** / KOOLADE / Glazba izvod: **TRAM 11** / TARGET I GENERAL WOO
 Oblikovanje svjetla: **OLIVJE MAREČIĆ**

Alex: **MARIO MIRKOVIĆ**
 Brian: **GORAN NAVOJEC**
 Diesel/Serge/Oblikovatelj: **TARIK FILIPOVIĆ**
 Binks: **EDO VUJIĆ**
 Mirren: **TAMARA GARBAJS**
 Iona/Mo/Alexova mama/Šetačica/Gospodica na benzinskoj pumpi: **ANITA MATIĆ**
 Mali/Tom/Gunn/Saobraćajka: **DUŠKO GRUBOROVIĆ**

Izvršni producent: **BORIS GERŠAK**
 Inspicijentica: **MIRELA TIHAVA**
 Tehničko vodstvo: **DADO KULENOVIĆ**
 Izrada scenografije: **MILADEN DOMAS-FLJUF**
 Scena: **MILADEN PLIĆ**, **ZELJKO BAJT**
 Majaštor: **EMSA NIKOLA ČIKOS**
 Majaštor rezervoara: **JOSIP LJIUČIĆ**, **TOMISLAV SABLJAR**
 Garderoba: **RUŽICA CAPELNIK**, **BRANKICA MAJETIĆ**
 Šminka: **VEDRANA PRGA**
 Ploče: **BOŽENA ŠKRINIARIĆ**
 Rekviziter: **MILJENKO SEDLANIĆ**, **MILADEN KRISANIĆ**
 Pleteljica: **"PLETER"**
 Dizajn piketa i programa: **IVAN DOROŽIĆ**
 Fotografije: **RADOVAN ŠARADEN**

PREMIJERA: 20. travnja 2001. /SATIRIČKO KAZALIŠTE "KEREMPUH", Zagreb, Ilica 31
 v.d. redateljica: **DRAGICA TIHAVA**

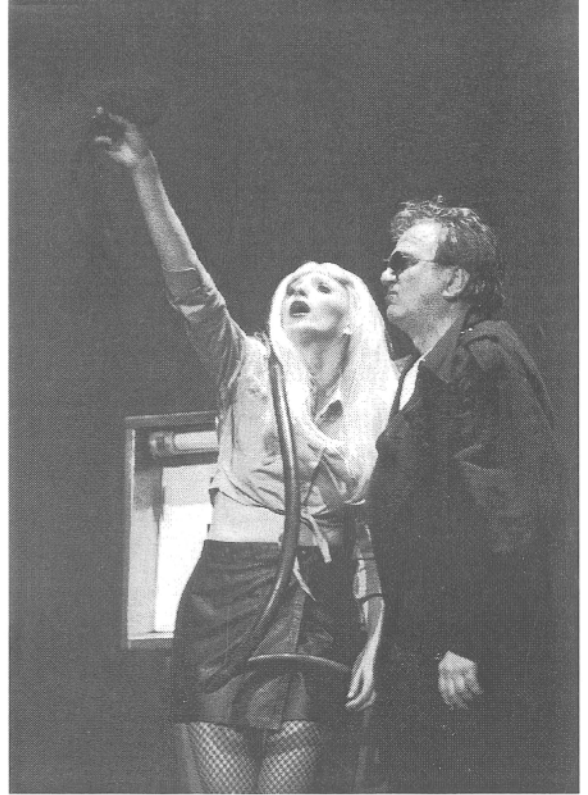
Četvrta slika, kraj ožujka

Noć. Završila je neka od predstava, a mi smo se, nadobudno, našli još jednom u taj kasni sat da nešto riješimo. Kao, osjetljive dijelove. Monologe i tuču. Tuču stalno otaljavamo, nešto se dogovaramo, ali scenu zapravo nikad nismo napravili u konituitetu. I dan-dva prije toga radili smo je u Vidri, Brianov monolog bio je sjajan, ali kad smo došli na utapanje i tuču, počeli smo se gubiti u tehnikalijama. Udari me tu, pazi ovako, bojim se da te ne povrijedim, onda ćemo ovako, ne tako se vidi, dobro onda ja tu tebe ovako i tako u beskraj.

Zato nam je noć bila bitna, trebalo nam je vrijeme i mir. Strah. Ostavljanje. Srdžba. Nemoć. Sve je to tu u toj sceni, a situacija je tako kratka. Tuku se da ne bi plakali, kažem dečkima, tuku se jer moraju bit blizu kad ih dere bol i tjeskoba rastanka. Ajmo još jednom. Izvukli su ga iz vode, skoro je mrtav, taj trenutak panike je grozan, beskraj. To. Goran se izvlači polako, slomljeno i čujem kako tiho kaže Mariju: "Udari me, nema veze, udari me", i osjećam da to govori Brian, "Mene si htio ostavit, ostavit, mene?" pita Alex, udarac poleti kroz zrak "mene?" "Utopit sam se htio, htio sam se ubit", odgovara mu prijatelj, glas se lomi, scena se vrti, oni su sami i ja osjećam da obojica zaista plaču. I ja, i Boris, i Borisova žena Dora koji su ušli na probu razoružani dugim noćnim čekanjem, znamo da smo upravo dotakli magiju kazališta. Scena završi, a nitko ne govori ništa. Baš ništa. Dugi, savršeni trenutak prijateljstva i tišine.

Peta slika, početak travnja

Jedna od prvih kontinuirki. Slikanje. Kostimi. Nervoja. Jutro stvoreno za glavobolju koju ne može riješiti ni treći Plivadon i kava s drastično premalo Natreena. Sve kao štima, ali ništa nije kako treba. Edo je s drugom predstavom na gostovanju, Tarik je u žurbi, Grga rastresen, Tamara melankolična, Goranu nije baš neki dan, a Mario je hladno ljubazan što je daleko najgore. Samo Anita funkcionira besprijeckorno, ali ne može ni ona sve spasiti. Odjednom mi sve izgleda prazno, kao neko brbljanje bez cilja. "Gdje su dečki iz Tram 11?" pitam Mirelu sa zebnjom. "Bojim se da je ovdje samo Target", veli ona. "Wu je čini se, u tramvaju".

Anita Matić i Edo Vujić u uzaludnoj potrazi za "dvojom s daskom". *Mimoilazišta*, SK Kerempuh, Zagreb, 2001.

"Kakvom tramvaju?" već gubim živce. "Valjda u jedanajstici?" kaže i smije se i gleda me s nadom u kakvu takvu reakciju. "Jouk", veli rezignirano. Nisam se ni nasmiješila. Glava mi puca. Do mene sjedne Maja, kostimografkinja i otpivši gutljaj kave iz moje šalice kaže: "Cimo, metni šećera u tu kavu, ovo je splaćina."

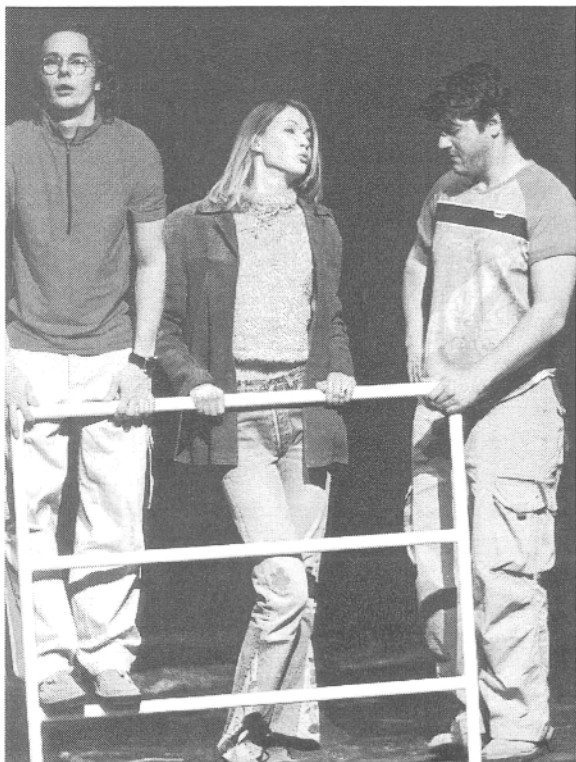
Šesta slika, tjedan dana prije premijere

Ponovno Vidra. Svi su otišli s probe, čak i ja. Mario i Gogo ostali vježbati najave. Vratit ću se za jedan sat, kažem im, ali ne izdržim i vratim se ranije. Njihovi me ritmovi isprate i dočekaju. "Gledaj sad, gazdarice", veli Gogo, "s ovom smo zadovoljni." I izvedu Trajekt. "Kaj si očekival? Ležaljke, duty free? Komade kaj se mažu s kremom, s tobom su na ti?" pjevaju i ja ne mogu mislit ništa manje od toga da su genijalni. Drugi stih su dodali i to je super. Jer jedino u Škotskoj može trajekt imat ležaljke i duty free, a jedino kod nas komade kaj se mažu s kremom (i s nekim su na ti). U Škotskoj bi se jadnice smrzle u bikiniju, a kod nas se na trajektu za neki tamo Vis može bez kreme opasno izgoriti. U svom tom razmišljanju nisam ni primijetila Sarminog asistenta Ivana koji je došao na probu i stoji u prvom redu totalno fasciniran. "Ovo bu

super predstava", veli on. "I bude", velim ja, onako u euforiji. Još sam cijeli dan pjevušila Trajekt. "Da nemaš uha smijala bi se oko glave", kaže mi muž za vrijeme večere, tako, ne sasvim bez zlobe u glasu.

Sedma slika, javna generalna

Užurbane upute, posljednji dogovori, strepnja. Zadnjih je dana bilo sve dobro, predstava se stisnula, usložila, dijelovi su upali jedan u drugi kao dobro iskrojani puzzle. Tarik je izvanredno našao Oblikovatelja, Grga doradio detalje, Edo dodao eksplozivnosti. I cure su bolje nego ikada. Čak su i dežurni perfekcionista, Marac i Gogo, zadovoljni jutrošnjom probom. I sad je to tu. Kao neki poluispit. Sjedi stotinjak ljudi. Zamo da nije premijera, ali trema je ipak stisla. Počinjemo. Prva scena. Dobro je. Druga. Super. Treća. I onda odjednom - puf! Mrak. Mrak u gledalištu, mrak na sceni, glazba je stala. Muk. Što je sad to? Misli mi jure kroz glavu sto na sat - pokvario se regulator, rikhnu su svi reflektori, zeznuo je kompjutor... Čujemo smireni glas električara Tomice: "Oprostite, ali ne možemo učiniti ništa. Nestalo je struje. U cijelom kazalištu i u cijelom kvartu. Vani i Ilica je u mraku." Dobro, ništa, pričekat ćemo malo. I zaista, struja dolazi za par minuta i mi nastavljamo predstavu. Sve teče po planu, a ja mislim na onaj trenutak kad je nestalo svjetla i kad sam se zabrinuto popela na scenu. Začudo, svi su bili mirni, na svojim mjestima. Mario se okrenuo prema meni i onako u mraku

činilo se da mi želi reći nešto osobito važno, zavjerenički.

"Dobar znak", šapnuo je tiho, ali sigurno. U tom je trenutku došlo svjetlo. Što je predstava dalje odmicala, ja sam bila sve sigurnija u to. Bio je to dobar znak, dapače, jako dobar znak.

JEDAN NAPUTAK UMJESTO EPILOGA

Premijera je prošla savršeno. Sve. Od zajedničke mantre na početku (Svi za jednog - jedan za sve) do poljubaca i izmjene darova. Svi su dali sve od sebe. Čak i Lada. Gorila je kao nikad dotad. I tulum je kasnije bio savršen. Bend "Mimoilazišta" svirao je do zore, a da nije ponovio ni jednu jedinu stvar. Pa ipak cijelu mi je premijeru obilježio jedan naputak. Prolazila sam, radosna, kroz predvorje u pauzi i srela zadovoljni pogled Duška Ljuštine. "Znate koliko smo aplauza dosad dobili?" pitam ga ponosno. "Dvadeset i jedan, znate", nisam stala na tome, morala sam dodati "ja to brojim." Pogledao me poslovno i strogo rekao: "Brojite dalje".

I ja, eto, još brojim. Ishod, za sada, uopće nije loš.

Imena koja se spominju u tekstu:

- 1 Sanja je Sanja Nikčević, teatrolog
- 2 Mokri je Sreten Mokrović, glumac
- 3 Suzana je Suzana Nikolić, glumica
- 4 Mario, Marac je Mario Mirković, glumac
- 5 Tamara je Tamara Garbajs, glumica
- 6 Edo je Edo Vujić, glumac
- 7 Grga je Duško Gruborović, glumac
- 8 Tarik je jasno Tarik Filipović, glumac
- 9 Anita je Anita Matić, glumica
- 10 Goran (ili Gogo) je Goran Navojec, glumac
- 11 Miljenko je Miljenko Sedlarić, inspicijent
- 12 Mirela je Mirela Tihava, inspicijentica
- 13 Sarma je Miljenko Sekulić, scenograf
- 14 Fljuf je Miljenko Domaš, majstor pozornice
- 15 Boris je Boris Geršak, producent
- 16 Target je Nenad Šimun iz grupe Tram 11
- 17 Wu je Srđan Čuk iz grupe Tram 11
- 18 Maja je Marija Šarić Ban, kostimografinja
- 19 Ivan je Ivo Gašparić, asistent scenografa
- 20 Tomica je Tomislav Sabljarić, majstor rasvjete

M. Mirković, T. Garbajs, G. Navojec na trajektu na putu za Turso. *Mimoilazišta*, SK Kerempuh, Zagreb, 2001.